

ОЦІНКА ОБІЗНАНОСТІ ФАХІВЦІВ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я ЩОДО ПРОБЛЕМ УТИЛІЗАЦІЇ НЕПРИДАТНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ НАСЕЛЕННЯМ

Проскурова Я. О.¹, Кубарева І. В.¹, Євсєєва Л. В.², Просяник Л. Ф.³

¹ Національний фармацевтичний університет, м. Харків

² Громадська організація «Соціальна та екологічна безпека», м. Харків

³ Вінницька обласна асоціація фармацевтів «СUM DEO»

Глобальне виявлення залишків лікарських засобів (ЛЗ) у водних та інших системах по всьому світу стало темою багатьох наукових публікацій останніх десятиліть (WHO, 2012). Європейське агентство по навколишньому середовищу (ЕРА, 2013) наголошує на необхідності оцінки наявності ЛЗ у навколишньому середовищі і встановлення рекомендацій (пріоритетних дій) для зниження цих надходжень. Одним із шляхів потрапляння ЛЗ у навколишнє середовище є неналежна їх утилізація населенням. Гостру актуальність даної проблеми для України обумовлює відсутність поширених у світі загальних програм повернення непотрібних ліків населенням для їх подальшого безпечного видалення. Разом з тим, необхідно відзначити, що більша частина населення нашої країни, включаючи медичних та фармацевтичних працівників, не має достатніх знань про можливості безпечної утилізації ЛЗ, які, за будь-якої причини, не можуть бути використані у подальшому.

Метою нашого дослідження була оцінка рівня обізнаності українських фахівців галузі охорони здоров'я про вплив та наслідки неправильної утилізації ЛЗ на навколишнє середовище; визначення того, чи погоджуються фармацевтичні та медичні працівники з європейською практикою повернення населенням протермінованих та невикористаних ЛЗ до аптеки для подальшого безпечного видалення.

Аналіз обізнаності щодо проблем утилізації непридатних ЛЗ населенням проводився шляхом опитування методом анкетування. В анкету було включено ряд запитань для оцінки знань респондентів про проблему невикористаних ЛЗ і ставлення до неї. Респондентами нашого дослідження були представники сфер діяльності, пов'язаної з предметом дослідження, а саме 111 медичних та фармацевтичних спеціалістів Харківської та Сумської областей.

Дослідження проводилось у січні 2018 р. Для опитування розроблено анкету, що складалась із 18 питань. Усі питання були згенеровані по темам: соціально-демографічні питання; питання про індивідуальну екологічно відповідальну поведінку та відношення до не використаних ЛЗ у домогосподарствах; питання рівня усвідомленості з програмами повернення не використаних ЛЗ.

За результатами опитування встановлено, що лише 47 % респондентів знають про виявлення лікарських речовин у воді по всьому світу. Лише 51 % респондентів знають про потенційну небезпеку для навколишнього середовища, пов'язану з видаленням непотрібних та застарілих ЛЗ у загальному обсязі побутових відходів та стоків (каналізації).

Виявлено низький рівень обізнаності (28 % опитаних) щодо програм повернення ліків, коли невикористані ЛЗ можуть бути повернені в аптеку для безпечного збору та видалення. У той же час 81 % респондентів погоджуються з тим, що вони несуть відповідальність за захист навколишнього середовища, але лише 65 % респондентів готові взяти участь у програмах повернення невикористаних ЛЗ через аптеки.

За результатами нашого опитування виявився недостатній рівень спеціальних знань серед фармацевтів та медичних спеціалістів щодо видалення не використаних ЛЗ.

Вважаємо, що впровадження інформаційного контенту, що стосується європейської практики видалення невикористаних ліків в Українське фармацевтичне співтовариство, створить умови для реалізації подібних програм для України.